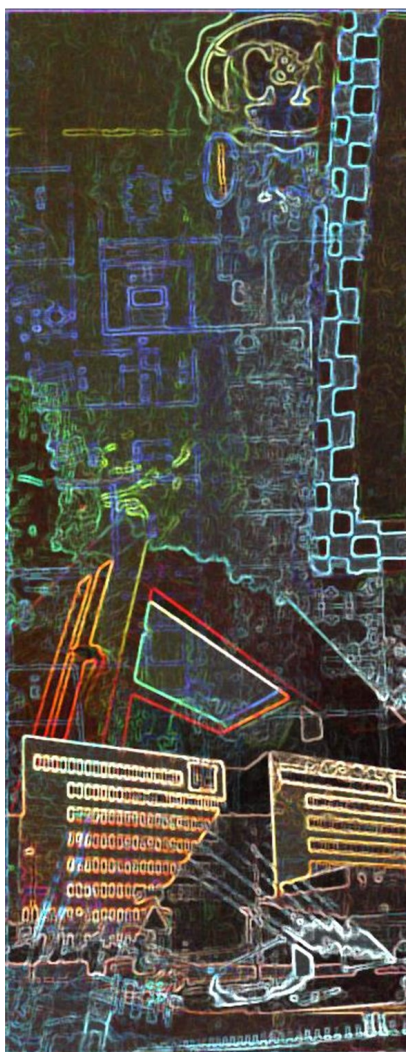

Wat waren de belangrijkste feiten en gebeurtenissen in 2016? U leest het in deze verkorte versie van het jaarverslag. Wilt u meer weten? Lees dan het volledige jaarverslag. U vindt deze op onze website www.provisum.nl.

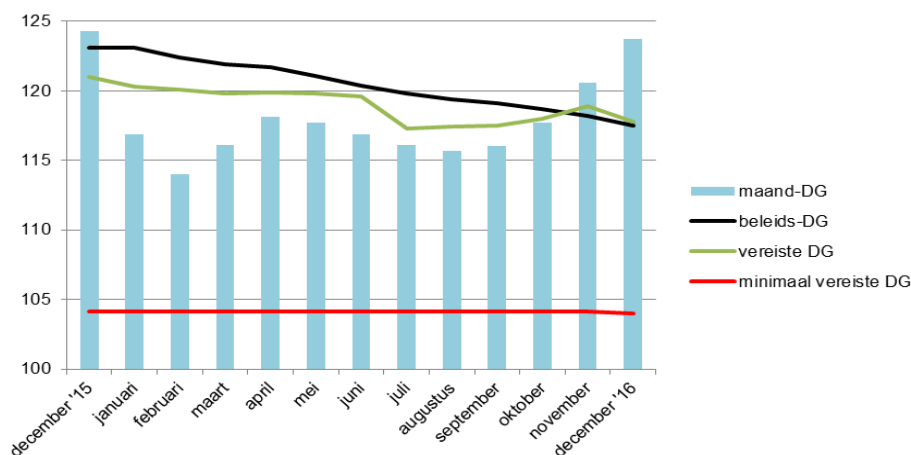

TERUGBLIK DOOR DE VOORZITTER

Het jaar 2016 kenmerkt zich met name door de extreem lage rente. Alle pensioenfondsen ondervonden last van deze lage rente. Zo ook Provisum. De beleidsdekkingsgraad (= de gemiddelde dekkingsgraad over de laatste 12 maanden) is in 2016 gezakt van 123,1% naar 117,5% en kwam hiermee onder het vereiste niveau van 117,8% te liggen. Dit betekende dat er eind 2016 sprake was van een reservetekort. In januari was door de stijgende rente dit reservetekort al weer achterhaald en kon indiening van een herstelplan bij De Nederlandsche Bank achterwege blijven. Eind mei 2017 bedroeg de beleidsdekkingsgraad 121,7%.

Gert Jan Pieters (voorzitter)

Dekkingsgraad

Verhoging pensioenen (indexatie)

Eén van de doelen van Provisum is het in stand houden van de koopkracht. Daarom probeert Provisum de pensioenen jaarlijks te verhogen met de prijsinflatie zodat met het pensioen net zo veel gekocht kan worden als het jaar ervoor. Volledige indexatie kan bij Provisum al plaatsvinden vanaf een beleidsdekkingsgraad van circa 115%. Eind 2016 lag de beleidsdekkingsgraad boven dit niveau en heeft Provisum alle ingegane en opgebouwde pensioenen volledig kunnen verhogen met de prijsinflatie van 0,42%.

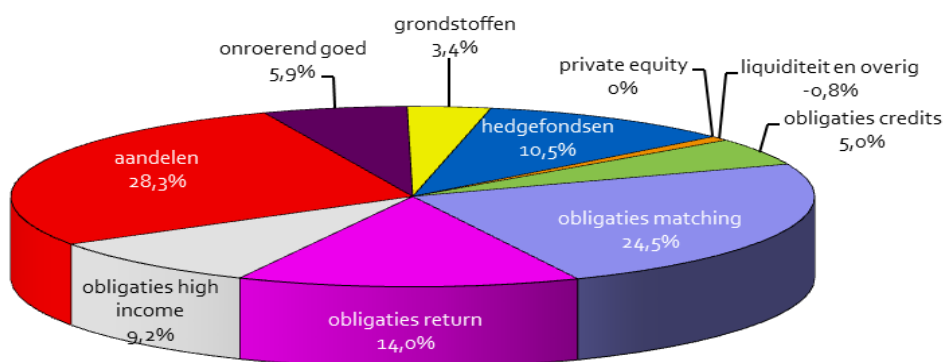
Stichting Pensioenfonds Provisum
Postbus 7873
1008 AB AMSTERDAM

T: 020-6213891
E: pensioenbureau@provisum.nl

Beleggingen

Provisum belegt het pensioengeld om de pensioenen uit te kunnen betalen en te kunnen indexeren. Door te beleggen wordt op de lange termijn een beter rendement verwacht dan wanneer het geld op een spaarrekening wordt gezet. Hoewel een goed rendement op de beleggingen halen belangrijk is, weegt het pensioenfonds risico en rendement zorgvuldig tegen elkaar af. Provisum besteedt veel aandacht aan het beheersen van deze risico's door onder andere een spreiding van het vermogen over verschillende beleggingscategorieën.

Eind 2016 was het vermogen van € 1,4 miljard als volgt verdeeld over de verschillende categorieën:

De beleggingen hebben in 2016 gezorgd voor een groei van het vermogen. Na aftrek van alle kosten bedroeg het totale rendement 6,8%. De bijdrage per beleggingscategorie aan dit resultaat is als volgt:

	Rendement	Bijdrage aan rendement Provisum
Aandelen	9,4%	2,6%
Obligaties matching	12,1%	2,5%
Obligaties return	3,5%	0,5%
Obligaties investment grade credit	4,3%	0,2%
Obligaties high income	14,9%	1,2%
Onroerend goed	7,0%	0,5%
Hedgefondsen	2,4%	0,1%
Grondstoffen	15,9%	0,6%
Private equity	-1,5%	0,0%
Liquiditeit en overig		-0,1%
Valuta-afdekking		-1,1%
Kosten vermogensbeheerder		-0,2%
Totale rendement		6,8%

Het gemiddelde rendement over de laatste 5 jaar bedraagt 7,3%.

Personele wijzigingen

In 2016 zijn Marcel Eggenkamp en Jan Bezemer, na goedkeuring door De Nederlandsche Bank, benoemd als nieuwe bestuursleden. Voor Joop Duindam liep de eerste bestuurstermijn in 2016 af. Hij is door het bestuur herbenoemd voor een periode van 4 jaar.

Communicatie

Provisum probeert zo goed en helder mogelijk te communiceren met deelnemers en andere belanghebbers. In 2016 hebben wij een klantonderzoek gehouden. In totaal hebben 745 mensen meegedaan. Uit de enquête bleek dat men erg positief is over het fonds want Provisum krijgt gemiddeld een 8,2 als rapportcijfer. Natuurlijk zijn wij heel blij met dit cijfer, maar wij zullen serieus met de aanbevelingen uit de enquête aan de slag gaan om dit cijfer nog verder te verhogen.

Kosten

Om de pensioenregelingen uit te voeren worden er kosten gemaakt. Dit betreft kosten in verband met de beleggingen en pensioenbeheerkosten (o.a. voor de administratie en communicatie). In 2016 bedroegen de pensioenbeheerkosten € 1,6 mln. Dit komt neer op € 283 per deelnemer (alleen actieve deelnemers en gepensioneerden meegerekend).

De kosten per deelnemer zijn iets gestegen ten opzichte van 2015 (€ 258) als gevolg van een lichte verhoging van de kosten en een daling van het aantal actieve deelnemers. De kosten van het vermogensbeheer bedragen in totaal 0,95% van het belegde vermogen. Bij het eerder genoemde rendement op de beleggingen is rekening gehouden met deze kosten.